

**ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ**

РЕЦЕНЗИЯ

от професор Иво Великов Великов, доктор,
професор в катедра „Сигурност и безопасност“
при Юридически факултет на Варненски свободен университет
„Черноризец Храбър”, живущ в с. Панчарево, ул. „Бистришка река“ № 2, ,
тел. 0887 693411, e-mail: manoflight@abv.bg

Номер в Регистър за научната дейност в Република България - 31502

Област на висшето образование: 9. Сигурност и отбрана

Професионално направление: 9.1. Национална сигурност

на научните трудове, представени по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование „9. Сигурност и отбрана“, ПН „9.1. Национална сигурност“ (Системи за сигурност), във „Факултет по технически науки“ на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, обявена в ДВ бр. 30/15.04.2022 г., на единствения кандидат главен асистент д-р Цветелина Илиева Методиева, заемаща длъжността в Катедра „Управление на системите за сигурност“ в ШУ „Епископ Константин Преславски“.

София, 2022 г.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Тази рецензия е изготвена във основа на Заповед № РД-16-128/08.07.2022г., на Ректора на ШуУ „Епископ Константин Преславски“, гр. Шумен, за определяне на състава на научно жури, за провеждане на обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, в област на висшето образование „9. Сигурност и отбрана“, в професионално направление „9.1. Национална сигурност“ (Системи за сигурност), във „Факултет по технически науки“ на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, обявена в ДВ бр. 30/15.04.2022 г.“, за нуждите на в Катедра „Управление на системите за сигурност“, на **кандидата главен асистент д-р Цветелина Илиева Методиева**, заемаща в момента длъжността Главен асистент в Катедра „Системи за сигурност“, във „Факултет по технически науки“, в ШуУ „Епископ Константин Преславски, води учебните дисциплини, посочени в „Справка по допълнителните показатели по чл. 57а, ал. 2 от ППЗРАЗСБ на гл. ас. д-р Цветелина Илиева Методиева“ – като в 5 (пет) от тях през учебната 2021-2022 г. е водила лекции и упражнения, от общо посочените 9 бр. учебни дисциплини (в останалите 4 учебни дисциплини е водила упражнения).

Като член на Научното жури съм получил Заповед № РД-16-128/08.07.2022 г., на Ректора на ШуУ „Епископ Константин Преславски“, гр. Шумен и на електронен носител документите на участника в конкурса. Рецензията е депозирана в Деловодството на ШуУ „Епископ Константин Преславски“ на хартиен и електронен носител, преди изтичането на тримесечния срок, определен в чл. 32 (1) от „Правилник за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на Република България“ (ППЗРАСРБ). При написването на рецензията в максимална степен са спазени изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), ППЗРАСРБ (чл. 53, чл. 54 и чл. 57).

КОИ ТРУДОВЕ ОТ ПРЕДСТАВЕНИТЕ ОТ КАНДИДАТА СЕ ПРИЕМАТ ЗА ОЦЕНКА ОТ РЕЦЕНЗЕНТА?

Списъкът на трудовете, които кандидатката е представила за рецензиране, съдържа общо 19 публикации (виж таблицата по-долу), с общ обем 359 страници. От тях за рецензиране е представила 19, в т.ч. една монография – хабилитационен труд от 148 стр., 1 публикувана книга на базата на дисертационния труд от 96 стр., статии и доклади в нереферирани издания с научно рецензиране - 17, с общ обем 115 стр.

Тези изброени трудове не са използвани от кандидата в процедурата за присъждане на образователна и научна степен “доктор”.

№ по ред	Вид публикация	Брой публикации		Обем (страници)	
		Общо	За рецензиране	Общо	За рецензиране
I.	Дисертация, автореферат, трудове за присъждане на научна степен	2	0	246	0
II.	Трудове по номенклатурната специалност	1	1	96	96
2.1.	Научноизследователски трудове				
2.1.1.	Монографии	1	1	148	148
2.1.2.	Студии, статии и доклади публикувани у нас	17	17	115	115
2.1.3.	Студии, статии и доклади публикувани в чужбина				
2.2.	Учебници, учебни пособия и методически разработки				
2.2.1.	Учебници				
2.2.2.	Методически разработки				
	Всичко	21	19	605	359

Приемам всички предложени за рецензиране трудове. Същите са публикувани в български научни издания. Оценката на достъпността на представената научна продукция показва, че тя е достатъчно добре представена на специалистите работещи в тази сфера и са осигурени всички условия за запознаване с нейното съдържание подлагане на критичен анализ. За отбелязване са три публикации на английски език, като авторката в своята автобиография е посочила „добро“ владение на английски език. Очевидно обаче има смелост да представя трудове на чужд език, което приемам като показател за по-високо ниво на владение на езика и заявка за други подобни публикации в бъдеще.

Забелязани са общо 13 цитирания от които всички 13 са в статии и доклади с научно рецензиране. За асистент броят на цитиранията е напълно приемлив. Няма цитирания, които да не приемам.

Общият брой точки придобити от публикациите на кандидата са 503, при държавни минимални изисквания 400 т., което означава, че кандидатката ги изпълнява.

Тематиката на представената научна продукция е в научната област на обявения конкурс. Тя включва анализ, синтез, резултати от проведени научни изследвания и добри практики в областта на демографската и имиграционната сигурност (изключително важен аспект на националната сигурност за нашата страна), националната сигурност изобщо и в различни аспекти, корпоративна сигурност и изследване на актуални аспекти на образователните и интеграционни процеси у нас.

Монографията „Миграция и демографски баланс“ (хабилитационния труд) е с обем от 148 стр. Представените 17 бр. статии и доклади са от участия на кандидата в научни конференции и статии в научни издания. Всички трудове удовлетворяват изискванията за академични публикации. Те **не повтарят** постиженията на автора, представени за придобиване на

образователната и научна степен „доктор“, в съответствие с изискванията на чл. 53, ал.1, т. 3 на ЗРАСРБ.

Количеството на представените за рецензиране трудове и тяхното цитиране отговаря на минималните държавни изисквания, за заемане на академична длъжност „доцент“ по чл. 26 ал. 2, т. 4 и ал. 3, чл. 29 на „ЗРАСРБ“ и чл.1а, ал.1 и ал. 2, и чл.53, ал.1, т.4 „Минимални количествени показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ от „ППЗРАСРБ“ в област „9. Сигурност и отбрана“, професионално направление „9.1. Национална сигурност“.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, НАУЧНОПРИЛОЖНАТА И ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Кандидатът, главен асистент Цветелина Илиева Методиева е родена на 01.10.1984 г. в гр. Шумен. През 2009 г. завършва в Шуменския университет ОКС „бакалавър“, специалност „Национална сигурност“. През периода 2015-2016 г. завършва ОКС „магистър“, специалност „Административна и организационна сигурност“ в същия университет. През периода 2017-2020 г. завършва ОНС „доктор“ по програма „Корпоративна сигурност“

Заема последователно академичните длъжности „асистент“ в ШУ „Епископ К. Преславски“ – 2017-2021г., и от април 2021 г. до момента заема длъжността „главен асистент“ в ШУ „ Епископ Константин Преславски“.

Научната дейност на кандидатката от 2017 г. досега, е в областта на националната и корпоративната сигурност. Характерно е прилагането на интердисциплинарен подход.

Като цяло, преподавателската, научната и експертната дейности на кандидатката Методиева е насочена към повишаването на ефективността на

академичното обучение за нуждите на ШУ „Епископ Константин Преславски“.

1. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО ИЛИ ЛИПСАТА НА ПЛАГИАТСТВО

В трудовете на кандидата в конкурса не съм открил представяне за собствени на трудове, които изцяло или частично са заимствани от друго, или използване на публикувани от други автори научни резултати, без позоваване или коректно цитиране. Не ми е известно да има предявени претенции към нея от други автори за некоректно използване на техни трудове, или да са постъпили сигнали относно публикациите на кандидата за плагиатство от анонимен или неанонимен характер. Няма доказателства или съмнение за плагиатство.

Нямам съвместни публикации с кандидатката Методиева.

2. ОЦЕНКА НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА И ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Преподавателската дейност на кандидатката е 5 години и е удостоверена с документи по конкурса, които показват, че:

- В периода 2017-2021 г. заема академичната длъжност „асистент“ в ШУ „Епископ Константин Преславски“.
- От април 2021 г. до момента заема длъжността „главен асистент“ в ШУ „Епископ Константин Преславски“.

Това е добра атестация за преподавателския опит на кандидатката във висшето образование. През този период е водила обучение на много студенти по много учебни дисциплини, предимно в бакалавърски и магистърски специалности в областта на ПН 9.1 Национална сигурност (управление на системите за сигурност).

Като цяло, Ц. Методиева се е доказала като квалифициран и надежден преподавател и наставник в процеса на обучение на студентите. Преподавателската ѝ дейност показва, че има необходимата педагогическа подготовка и опит като лектор, ръководител на упражнения и семинари на студенти.

С цялостната си преподавателска дейност досега кандидатът е доказал, че отговаря на държавното изискване за изпълнение на минималните количествени показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ (изискуеми 400 т., а кандидатът притежава 503 т.), в ШУ „Епископ Константин Преславски“, което е видно и от представената справка.

3. ОСНОВНИ НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ

I. Оценка на монографията (хабилитационен труд) на кандидата: „Миграция и демографски баланс“, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2022, ISBN 978-619-201-560-2.

Целта която си поставя авторката в научното изследване е да се изследват теоретичните основи на миграционните процеси и влиянието им върху демографския баланс. За постигането на тази цел се прави анализ на демографския баланс на държави от ЕС и извън него и се разглеждат генезисът и динамиката на развитие на миграционните процеси, което ще позволи прилагането на мерки и средства за намаляване на неблагоприятното им влияние върху националната сигурност. Монографията е с обем от 148 страници, от които 133 са същинското изложение на съдържанието, което е изложено в три глави.

В глава първа – „Миграционни процеси в зората на човешката цивилизация“ е исторически, антропологичен и антропометричен, социален и социално-политически синтез на много знания в областта на демографията и миграцията от древността до наши дни, вкл. и анализ на

състоянието на проблема в нашата страна. Въвеждат се основните понятия и целият инструментариум на монографичния труд. С така подобрения инструментариум се създават условия да се извършат следващите анализи.

В глава втора – „Миграцията във фокуса на обществения и научния интерес“ са използвани теоретико-приложни подходи, както от изследвания на научно доказани данни по света, така и от синтезирано знание за миграцията през различни епохи и вследствие на различни причини. Доказани са фази и фазови преходи (винаги конфликтни точки на развитие), както и последици за различните държави от масова миграция.

В глава трета „Миграционен поток – идентичност, основни закони и теореми“ авторът завършва същинското изследване по темата като логически и в приложен вид разработва евентуалните миграционни модели на бъдещето, доказва видовете антропотоци, техните характеристики и влиянието на различни обществени и политически фактори върху формирането им. В приложно-прогностичен план параграф 3.2. има най-значим авторов принос.

Към предложения за рецензия труд могат да се отправят някои препоръки като по-пълно анализиране на някои понятия – определения, повече популярни обяснения, за да се превърне в по-достъпен материал за широката аудитория. Разбира се тази препоръка в никакъв случай не омаловажава постиженията на авторката и нейните научни приноси и не са пречка за прилагане на постиженията му в практиката.

II. НАУЧНИ ПРИНОСИ НА КАНДИДАТКАТА

Основните научни резултати, получени от кандидата в предложените за рецензия трудове, могат да се обобщят и характеризират най-общо като развитие и допълване на знанията в известна научна област с нови виждания. Накратко тези приноси могат да се обобщят и характеризират в три области както следва:

1. *Изследване и анализ на демографската и миграционна сигурност*

- Изследване същността на демографската и миграционна сигурност, отразявайки тясната връзка между националната сигурност и демографската криза, независимо от причините и външните фактори за влияние. *Публикации: монография (ISBN 978-619-201-560-2), №№ 1, 2,3,7,10,16 (виж Списък на публикациите на гл. ас. д-р Цветелина Методиева).*

- Изследване и анализ на състоянието/отсъствието на всеобхватна теория на миграцията. *Публикации: монография, книга, №№ 10, 15, 16.*

- Анализирание на адаптацията и интеграцията на мигранти в контекста на националната сигурност *Публикации: монография, книга на базата на дисертацията (ISBN 978-619-201-577-0), №№. 2,5,10,12.*

- Изследване на съвременни аспекти на миграционната сигурност в Република България и ЕС. Видове миграция, фактори за миграция, последствия от миграцията. Миграцията, последствия за бизнеса и корпоративната сигурност. *Публикации: монография, книга, №№ 5, 7, 8, 11, 12, 15..*

- Изследване и анализ на демографската криза у нас и в ЕС. Проявления и подходи за преодоляване. Влияние върху средата за сигурност по региони. *Публикации: монография, №№ 1, 2, 8, 9, 16*

2. *Философско-управленски аспекти на националната и корпоративната сигурност.*

- Изследване и анализ на фундаментални и специфични аспекти на националната сигурност, както в общ философски смисъл, така и в конкретика, най-вече свързана с предходния принос на кандидатката.. *Публикации: №№ 2, 6, 13, 14, 15, 17..*

- Изследване на политики при управление на конкретни кризи в Република България, в това число демографски, миграционни, управленски, при кибер-атаки. В такъв аспект широките интереси на кандидатката не могат да не бъдат забелязани. *Публикации: монография, книга, №№ 4, 5, 6, 8, 9, 12, 17.*

3. Национални и регионални аспекти на образователната и социална интеграция на населението

- Анализ на образователни нужди в съвременното развитие на тази система (подчертаваме, че публикациите са на основата на участие на кандидатката в национален проект. *Публикации: книга, №№ 4, 5, 9, 12.*

- Анализирани на необходимите политики при интегриране на мигранти (в областта на квалифициране и образование). *Публикации: книга, 4, 9, 10, 12, 16.*

III. ОЦЕНКА НА ЗНАЧИМОСТТА НА ПРИНОСИТЕ ЗА НАУКАТА И ПРАКТИКАТА

Значимостта на приносите, реализирани от главен асистент д-р Цветелина Методиева в нейните трудове, се предопределя от техния научен и практико-приложен характер в посочените области на знанието. Проведените от кандидата изследвания и получените резултати създават необходимите условия за внедряване за въвеждане в практиката на нови знания за обучение на студенти и специалисти по въпросите на националната сигурност на Република България. В трудовете на кандидата са публикувани съвременни, актуални и нови знания, представляващи интерес за специалистите работещи в професионално направление „9.1. Национална сигурност“.

IV. ОЦЕНКА В КАКВА СТЕПЕН ПРИНОСИТЕ СА ДЕЛО НА КАНДИДАТА

Авторството на кандидатката в представените научни трудове е категорично, ясно и неоспоримо. Те са написани в специфичен разпознаваем стил, лексика, специфична терминология и начин на изложение. Използваните източници и материали са цитирани коректно. Анализът на тематичните сфери на изследванията, представени в цялостната научна продукция на кандидата, дава ясна и точна представа за неговите трайни научни интереси и авторството му. Същото е отражение на специфично за кандидата теоретично и емпирично знание, акумулирано през годините.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ ЗА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ТРУДОВЕ

Към представените от кандидата в конкурса трудове могат да бъдат отправени някои по-скоро препоръки, отколкото критични бележки към построяката на изложенията и структурата на някои проблеми, изчерпателността и всеобхватността на някои анализи, допускането на не дотам издържани научни формулировки и използвана научна терминология. Имаме предвид, че Цветелина Илиева е достатъчно млад научен работник и преподавател, предстои достатъчно дълъг път, за да бъдат изгладени и тези малки слабости. Тези препоръки и бележки не влияят на общото позитивно впечатление от представените документи по конкурса.

ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ И ДРУГИ ВЪПРОСИ, ПО КОИТО РЕЦЕНЗЕНТЪТ СМЯТА, ЧЕ СЛЕДВА ДА ВЗЕМЕ ОТНОШЕНИЕ

Познавам кандидатката Цветелина Методиева от участие в научни форуми и имам преки впечатления от нейната научна работа. Бях член на научното жури при защита на дисертационния труд на кандидатката.

Нямам преки впечатления от преподавателската ѝ дейност. Декларирам доброто си впечатление от интелекта, научната зрялост, комуникативността и отдадеността на научното и преподавателското поприще.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кандидатът отговарят напълно на условията за заемане на конкурсната академична длъжност „доцент“, дефинирани в ППЗРАСРБ (чл. 53).

VI. ОЦЕНКА НА КАНДИДАТА

Пълното ми запознаване с преподавателската, научната и експертна дейност на главен асистент д-р Цветелина Илиева Методиева ми дава основание да оценя нейните качества както следва:

- Притежава необходимите способности компетентно да планира, организира, ръководи и анализира учебните процеси и научноизследователската работа на достатъчно високо методическо ниво.
- Публикациите и разработките на кандидатката по темата на обявения конкурс са собствени и оригинални, допълват и доразвиват знанията в областта на ПН „9.1 Национална сигурност“ (системи за сигурност), които я характеризират като напълно подготвен преподавател и изследовател.
- Публикациите ѝ осигуряват необходимата публичност на получените резултати и дават възможност научната общественост да се запознае с тях и да оцени получените в тях приноси.
- Научната и приложна стойност на получените от кандидатката резултати ги превръща в полезни материали за всички които имат отношение и са ангажирани с проблемите на националната и корпоративната сигурност на Република България.

В съответствие с чл. 53 на ППЗРАСРБ, имайки предвид цялостната преподавателска, експертна и научноизследователска дейност на кандидата, давам обща **положителна обща оценка** на представените от кандидатката материали и доказателства, и **гласувам положително** за заемане на академичната длъжност „**доцент**“, в област на висшето образование „9. Сигурност и отбрана“, професионално направление „9.1. Национална сигурност“, в Катедра „Управление на системите за сигурност“ при „Факултет по технически науки“, в ШУ „Епископ Константин Преславски“, обявена в ДВ бр. 30/15.04.2022 г.“ от д-р **Цветелина Илиева Методиева**.

Рецензент: (подпис)

Дата: 01 август 2022 г.

Проф. д-р Иво Великов